

lippaiakkal, hogy Lugos leégett. A jó lippai fakereskedők azonban ezt a konjunktúrát most már kihasználni nem tudták.

Mikor pedig az alispán Lugosra tért vissza és elmondotta, hogy a város felépítéséhez olcsó áron biztosítva van az épületfa, itt is megértették, hogy az alispán sem nem örült, sem nem gyáva, csak vérbeli örmény.

Anna örök

néhány szó július 26-ról és egy Anna-bálról

A magyar irodalom egyik legtöbbet idézett, emlegetett versét *Juhász Gyula* írta 1926-ban. Így kezdődik:

Az évek jöttek, mentek, elmaradtál

Emlékeimből lassan, elfakult

Arcképed a szívemben...

A címe: Anna örök.

"Ezen égbemeredő magas bérezek alkotják az e tavat körülölelő nagyszerű zöld töltést, mely féltékenyen fedi azt a vihar és a kíváncsi pillanatok elől. E tó ily fekvése igazolni látszik azon hagyományt, miszerint őseink e rejtett tó titokteljes partjain üték fel Hadurnak tiltott oltárait, s hogy az üldözött ősvallás e menhelyen sokáig tartá magát, midőn e téreken a keresztyénség ülte fényes diadalát. /../ De végre is ezen ősz ázsiai vallás engedni volt kénytelen a nyugati polgárosodás igényeinek, /../ azért áll itt is ez őseink által kegyelt tó partjain (az északkeleti tisztáson) egy Sz.-Annának szentelt imola, hol nem régen is még igen zajos és népes búcsuk tartattak."

Ezt pedig *Orbán Balázs* írja a *Székelyföld leírása* harmadik kötetében, az 1869-ben megjelent Háromszék című kötetben a Szent Anna tóról, majd lábjegyzetben hozzáteszi a "zajos, népes búcsuk"-hoz:

"Minden évben kettő, egyik sz. Anna napján, másik Kisasszony napján. Ily búcsuk alkalmával a székely határőrezredek hangászok és tisztikara is ki szokott volt menni, s a szentmenetek (processio) bevégezte után zene, táncz és nagy multság volt. Kik ilyen búcsukat láttak, azt mondják, hogy az ilyenkor megnépesedett magány tekintete, a nép ezreitől körülözönlött tó környezete igen festői volt, főként estve, midőn ezer meg ezer tűz gyulladt fel, akkor valódi varázstünemény s elragadóan nagyszerű látvány tárult fel a szemlélő előtt."

Mindehhez két dolgot tesz hozzá *Orbán Balázs*: a különlegesen szép helyeken állítottak a régiak is oltárt és tartottak ünnepséget a maguk (ilyen vagy olyan) vallása, szokásvilága szerint, a keresztyénség pedig ezekre a helyekre települt, hogy kiváltsa a korábbi, másik vallás szent helyét. Ezért építettek Szent Annának ajánlott kápolnát a Szent Anna tó partján (amelyet *Orbán Balázs* még "imolának" nevez).

Másik megjegyzése: természetesen tudjuk, hogy egy kialudt vulkán krátertava a Szent Anna tó.

Nincs helyünk felidézni a két-három változatban is élő legendákat, amelyek a Szent Anna tó keletkezését magyarázzák. Csak utalhatunk rá, hogy például *Jókai Mór* is szép mesét írt a tóparti kápolna elvesztegetett harangjáról, amelyet a tóban élő vizikirály elrabolt, és leányairól, akik a tó mélyén laktak, s arról, miként szerezte vissza a harangot egy székely legény - s lett egyúttal felesége a vizikirály legkisebbik leánya...

Szent Anna, Mária édesanyja a magyar kultúrkörben mindig a Mária utáni második leginkább tiszteltebb és legtöbbet emlegetett szent volt. *Bálint Sándor*, a nagyszerű néprajz- és

kultúrtörténész a magyar katolicizmus ünnepeit, népszokásait tárgyaló, *Ünnepi Kalendárium* című könyvében szinte megszámlálhatatlanul sok, Szent Annának ajánlott templomot, kápolnát sorol fel. Mint írja: "Egészen a XX. századig igen ritka az olyan templom, amelyben Szent Annának legalább képével, szobrával ne találkozánk." Keddasszony - ahogyan régebb emlegették például Szeged vidékén, lévén a kedd Annának szentelt nap - egyúttal igen gyakori volt a névadásban is: se szeri, se száma a híres és kevésbé híres Annáknak a magyar történelem és kultúrtörténet során.

Szent Anna napja, július 26. egyúttal - mint írja Bálint Sándor - Csíkban például az egyik legfontosabb asszonyi munka figyelmeztető napja is volt; ilyenkor láttak hozzá a kender nyűvéséhez.

Az Anna számtalan becéző formában is élt és él a magyar nyelvben. Az elmúlt háromszáz év során mindig népnépével, szerenáddal, táncmulatsággal ülték meg az Anna-napot. A zenetörténetből tudjuk, hogy *Mozart* híres operáját, a *Szöktetés a szerájból* címűt, amelyet 1782-ben írt, "minden Annáknak" ajánlotta.

De lehet-e egy szent révén bálról, mulatságról beszélni? Hogyisne, sőt, kell! S nemcsak azért, mert a katolikus vallás egyáltalán nem a szomorú begombolkozás vallása...

Magyarországon is számos céhnek, egyletnek volt a védőszentje Szent Anna. Védőszentjük ünnepén céhünnepet rendeztek, némelyik ilyen multság később kiterelvényesedett s a környék kedvelt, sokak által látogatott rendezvénye lett. Egy hasonló bál pedig... - gondolhatjuk, a balatonfüredi Anna-bálról van szó - országos eseményé vált.

De hogyan kezdődött?

Hát úgy, hogy bizonyos Szentgyörgyvölgyi Horváth úrnak volt egy leánya, aki a keresztségben az Anna Krisztina nevet kapta. 1825-ben az ifjú hölgy számára a balatonfüredi Horváth-házban pedig bált rendezett a gondos apa. S azóta létezik ez a fogalom: füredi Anna-bál.

Igen ám, de azon az első Anna-bálon Balatonfüreden történt még valami... Az osztrák császári huszárság fiatal, 26 éves tisztje, aki később a Hannover-huszárok ezredese lett, meghívottként betoppant a bálba, megismerkedett *Szentgyörgyvölgyi Horváth Anna Krisztinával* és egymásba szerettek. A szerelemből házasság lett, amely azonban a hölgy viszonylag korai halálával ért véget, így 1849-ben, az akkor már altábornagyi rangot viselő tiszt, amikor a bíróság megkérdezte, mi a családi állapota, a jegyzőkönyvbe már ezt diktálta: özvegy. A jegyzőkönyvet egyébként az aradi várbörtönben vették fel.

Az első Anna-bálnak nevet adó Anna Krisztina férje ugyanis *Kiss Ernő* volt, az aradi vértanú. Feleségének nevét lexikonjaink méltatlanul elhallgatják, ugyanis érdemben és részletesen csupán Kiss Ernő szabadságharc alatti pályafutását tárgyalják. Emlékezzünk hát az Anna-bálak napján az első füredi Anna-bál névadójára, Kiss Ernő altábornagy korán elhunyt feleségére is.

- Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület folytatja az adományok gyűjtését az erdélyi magyarörmény közösségek részére. Megköszönjük az eddig hozzánk eljuttatott adományokat, továbbítjuk azokat. Pénzbeli adományokat az egyesület bankszámlájára is lehet fizetni.

- Bankszámlaszám: Budapest Bank Rt. Hilton fiók: 10100723-72594972-00000007

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület

Székhelye: 1015. Budapest Donáti utca 7/a.

Postacíme: 1251 Budapest Pf., 70.

Telefon: 201-1011, fax/tel: 201-2401.

Elnök: dr. Issekutz Sarolta, fogadóidő minden szerdán 16-18 óra között.